

Izvješće o radu Hrvatske zajednice samostalnih umjetnika (HZSU) u 2025. godini

Poštovane umjetnice, poštovani umjetnici, kolegice i kolege,

Redovita skupština održava se jednom tijekom kalendarske godine, najčešće krajem godine.

Tijekom 2025. godine Upravni odbor HZSU-a održao je četiri sjednice.

Na sjednicama Upravnog odbora, osim predlaganja godišnjeg programa rada, financijskog plana i financijskog izvješća HZSU-a, raspravljalo se o aktualnim temama vezanim za obavljanje samostalne umjetničke djelatnosti i statusa profesionalnih samostalnih umjetnika.

Od važnijih tema izdvojili bismo sljedeće:

- **e-Savjetovanja - prijedlozi izmjena i dopuna propisa vezano uz poslovanje samostalnih umjetnika**

Nadležno tijelo, odnosno Ministarstvo financija provelo je e-Savjetovanje vezano uz izmjene i dopune poreznih propisa, odnosno Zakona o porezu na dobit i Zakona o porezu na dodanu vrijednost.

Sačinjeni su prijedlozi izmjena i dopuna navedenih poreznih propisa te se HZSU uključio u e-Savjetovanja vezano uz poslovanje samostalnih umjetnika, kako slijedi.

Zakon o porezu na dobit - prijedlog izmjena i dopuna HZSU-a

U članku 6. stavku 1. iza točke 5. dodaje se točka 6.a koja glasi:

„6.a za rashode sponzorstva i darovanja danih samostalnom umjetniku čije umjetničko stvaralaštvo i javno djelovanje predstavlja zamjetan doprinos hrvatskoj kulturi i umjetnosti te mu je Stručno povjerenstvo za priznavanje prava samostalnih umjetnika, uz naknadno odobrenje ministra nadležnog za kulturu, rješenjem priznalo pravo na uplatu obveznih doprinosa za mirovinsko i zdravstveno osiguranje iz sredstava proračuna Republike Hrvatske.“

U članku 6. stavku 1. iza točke 6.a dodaje se točka 6.b koja glasi:

„6.b za svotu kupljenog umjetničkog djela samostalnog umjetnika čije umjetničko stvaralaštvo i javno djelovanje predstavlja zamjetan doprinos hrvatskoj kulturi i umjetnosti te mu je Stručno povjerenstvo za priznavanje prava samostalnih umjetnika, uz naknadno odobrenje ministra nadležnog za kulturu, rješenjem priznalo pravo na uplatu obveznih doprinosa za mirovinsko i zdravstveno osiguranje iz sredstava proračuna Republike Hrvatske.“

U članku 7. stavku 7. brojka „2“ zamjenjuje se brojkom „10“.

te bi isti glasio:

„Porezno priznatim rashodima darovanja smatraju se darovanja u naravi ili novcu, u iznosu do 10% prihoda ostvarenog prethodnog ili tekućeg poreznog razdoblja, koja su učinjena u tuzemstvu za kulturne, znanstvene, odgojno-obrazovne, zdravstvene, humanitarne, sportske, vjerske, ekološke i druge općekorisne svrhe udruagama, tijelima državne uprave, lokalne i područne (regionalne) samouprave i drugim osobama koje navedene djelatnosti obavljaju u skladu s posebnim propisima.“

U članku 7. stavku 8. brojka „2“ zamjenjuje se brojkom „10“.

te bi isti glasio:

„Iznimno od stavka 7. ovoga članka, darovanja dana za svrhe utvrđene strateškim projektima prema posebnim propisima ili strategijom nadležnih ministarstava mogu biti utvrđena u iznosu većem od 10% prihoda ostvarenog prethodnog ili tekućeg poreznog razdoblja na temelju Odluke nadležnog ministarstva donesene uz suglasnost Vlade Republike Hrvatske.“

Nažalost, u objavljenom Izvješću o provedenom savjetovanju sa zainteresiranom javnošću navedeno je da su prijedlozi izmjena i dopuna HZSU-a djelomično prihvaćeni (*Izvješće je objavljeno na internetskoj stranici HZSU-a, poveznica: <https://hzsuh.hr/e-savjetovanja-upravni-odbor-predlozio-izmjene-i-dopune-zakona-o-porezu-na-dobit/>*).

Zakon o PDV-u - prijedlog izmjena i dopuna HZSU-a

Članak 38. stavak 3. točka k) mijenja se i glasi:

„k) usluge i povezana autorska prava umjetnika, koji su članovi odgovarajućih udruga na temelju čijih se potvrda ostvaruju porezne olakšice, prema važećem popisu Ministarstva kulture i medija, te nositelja fonogramskih prava koji su članovi odgovarajućih organizacija za kolektivno ostvarivanje prava koje obavljaju tu djelatnost prema posebnim propisima iz područja autorskog i srodnih prava te uz prethodno odobrenje tijela državne uprave nadležnog za intelektualno vlasništvo,“.

Nažalost, u objavljenom Izvješću o provedenom savjetovanju sa zainteresiranom javnošću prijedlog izmjena i dopuna HZSU-a nije prihvaćen (*Izvješće je objavljeno na internetskoj stranici HZSU-a, poveznica: <https://hzsuh.hr/e-savjetovanja-upravni-odbor-predlozio-izmjene-i-dopune-zakona-o-porezu-na-dodanu-vrijednost/>*).

Nadalje, nadležno tijelo, odnosno Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine provelo je e-Savjetovanje vezano uz izmjene i dopune Uredbe o kriterijima, mjerilima i postupku davanja u zakup nekretnina u vlasništvu Republike Hrvatske organizacijama civilnog društva.

Sačinjen je prijedlog izmjena i dopuna navedenog propisa te se HZSU uključio u e-Savjetovanja vezano uz poslovanje samostalnih umjetnika, kako slijedi.

Uredba o kriterijima, mjerilima i postupku davanja u zakup nekretnina u vlasništvu Republike Hrvatske organizacijama civilnog društva - prijedlog izmjena i dopuna HZSU-a

Dopuna članka 1. točke b) tako da se iza riječi umjetničke organizacije dodaju riječi:“ i samostalne umjetnike.“

Članak 1. točka b) bi glasila:

„Odredbe ove Uredbe koje se odnose na organizacije civilnog društva na odgovarajući način primjenjuju se i na vjerske zajednice, sindikate, komore, umjetničke organizacije i samostalne umjetnike.“

Članak 1. točka c) se briše.

Izmjena i dopuna članka 13. stavka 1. tako da se iza riječi umjetničkih organizacija dodaju riječi:“ i samostalnih umjetnika.“

Članak 13. stavak 1. bi glasio:

„Iznimno od odredbi članka 11. ove Uredbe, prijava organizacija civilnoga društva na prijedlog ministarstva nadležnog za područje kulture na javni natječaj za davanje u zakup nekretnina u vlasništvu Republike Hrvatske radi provođenja programa i projekata udruga, umjetničkih organizacija i samostalnih umjetnika koji djeluju na području kulture i umjetnosti, a u svrhu promicanja kulture i umjetnosti, buduće se na temelju sljedećih kvantitativnih i kvalitativnih kriterija:“

U članku 13. dodavanje stavka 2. kako slijedi:

„Samostalni umjetnici čije umjetničko stvaralaštvo i javno djelovanje predstavlja zamjetan doprinos hrvatskoj kulturi i umjetnosti te im je Stručno povjerenstvo za priznavanje prava samostalnih umjetnika uz naknadno odobrenje ministra nadležnog za kulturu rješenjem priznalo pravo na uplatu obveznih doprinosa za mirovinsko i zdravstveno osiguranje iz sredstava proračuna Republike Hrvatske imaju prioritet kod dodjeljivanja u zakup nekretnina u vlasništvu Republike Hrvatske.“

Izvješće o provedenom savjetovanju sa zainteresiranom javnošću još uvijek nije objavljeno.

• **Zakon o fiskalizaciji**

Zakon o fiskalizaciji („Narodne novine“, broj: 89/2025; u daljnjem tekstu: Zakon) stupio je na snagu 1. rujna 2025., osim pojedinih odredbi koje stupaju na snagu 1. siječnja 2026., odnosno 1. siječnja 2027. Zakonom se uređuje fiskalizacija računa u krajnjoj potrošnji te izdavanje i fiskalizacija elektroničkog računa (eRačun) u poslovanju poreznih obveznika. Zakonom se proširuje područje fiskalizacije, bez obzira na način plaćanja. Naglasak se stavlja na digitalizaciju i elektroničku razmjenu računa. Obveznik fiskalizacije računa od 1. siječnja 2026. provodi fiskalizaciju računa naplaćenog gotovinom, karticama, transakcijskim računom i na ostale načine.

Zakonom se definira, među ostalim, tko ima obvezu izdavanja eRačuna, odnosno tko je obveznik fiskalizacije računa, kako slijedi:

1. porezni obveznik sa sjedištem, prebivalištem ili uobičajenim boravištem u tuzemstvu koji je upisan u registar obveznika Poreza na dodanu vrijednost (PDV-a)

Samostalni umjetnik koji je upisan u registar obveznika PDV-a nije obveznik fiskalizacije računa do 31. prosinca 2025.

Od 1. siječnja 2026. obveznik je fiskalizacije računa, odnosno obveznik je izdavanja i zaprimanja eRačuna.

(U registar obveznika PDV-a upisan je samostalni umjetnik čiji je godišnji promet u tuzemstvu veći od 60.000,00 eura ili se dobrovoljno upisao u isti.)

2. obveznik poreza na dohodak od samostalne djelatnosti prema propisu kojim se uređuje porez na dohodak i obveznik poreza na dobit prema propisu kojim se uređuje porez na dobit koji nije upisan u registar obveznika PDV-a, a ima sjedište, prebivalište ili uobičajeno boravište u tuzemstvu.

Samostalni umjetnik koji nije upisan u registar obveznika PDV-a, odnosno koji je upisan u registar poreznih obveznika (RPO), vodi poslovne knjige i izdaje račune nije obveznik izdavanja eRačuna do 31. prosinca 2026.

Od 1. siječnja 2027. obveznik je izdavanja eRačuna, bez obzira je li račun naplaćen gotovinom, karticama, transakcijskim računom ili na ostale načine.

Bez obzira na prethodnu obvezu izdavanja eRačuna, od 1. siječnja 2026. obveznik je zaprimanja eRačuna.

Samostalni umjetnik koji posluje na temelju ugovora o umjetničkom autorskom djelu (ne vodi poslovne knjige i ne izdaje račun) nije obveznik fiskalizacije, ako nije upisan u registar obveznika PDV-a.

Samostalni umjetnici koji su obveznici fiskalizacije obvezni su uskladiti svoje poslovanje s novim propisima o fiskalizaciji.

Prethodno navedeno objavljeno je na internetskoj stranici HZSU-a, poveznica: <https://hzsuh.hr/novi-zakon-o-fiskalizaciji/>

- **Akcijski plan razvoja kulture i medija za razdoblje do 2027. godine**

Vlada Republike Hrvatske donijela je Akcijski plan razvoja kulture i medija za razdoblje do 2027. godine. *Isti je objavljen na internetskoj stranici HZSU-a, poveznica: <https://hzsuh.hr/akcijski-plan-razvoja-kulture-i-medija-za-razdoblje-do-2027-godine/>*

U jednoj od usvojenih mjera, pod nazivom „Unaprjeđenje statusa umjetnika i podrška umjetničkom stvaralaštvu“, usvojene su, među ostalim, i mjere koje je HZSU predlagao Ministarstvu kulture i medija, kako slijedi:

- osiguravanje potpore statusu umjetnika, uključujući uplate zdravstvenog i mirovinskog osiguranja samostalnim umjetnicima, uz odgovarajuću i pravno utemeljenu korekciju koeficijenata
- isplate naknada zaslužnim osobama prema službenim kriterijima
- unaprjeđenje tržišta umjetnina

- **60. obljetnica HZSU-a**

60. obljetnica HZSU-a održana je 16. svibnja 2025. u dvoranama Matice hrvatske u Zagrebu, odnosno u konferencijskoj dvorani Jure Petričevića održan je, uz prigodni umjetnički program, službeni dio obilježavanja obljetnice, a u Maloj dvorani s izlazom u dvorište organizirano je druženje uzvanika.

Pozivnica s vizualnim identitetom 60. obljetnice djelovanja HZSU-a upućena je svim samostalnim umjetnicima, odnosno redovnim, produženim i počasnim članovima HZSU-a, članovima Skupštine i Upravnog odbora HZSU-a, bivšim predsjednicima, tajnicima i upraviteljima HZSU-a, ministrici kulture i medija, odnosno predstavnicima Ministarstva kulture i medija, umjetničkim strukovnim udrugama te članovima i zamjenicima članova Stručnih povjerenstava. Također, mediji su obaviješteni o obilježavanju 60. obljetnice djelovanja HZSU-a.

Uzvanike su pozdravili:

Hrvoje Kovačević, predsjednik HZSU-a,
Alen Ačkar, upravitelj HZSU-a i
dr. sc. Nina Obuljen Koržinek, ministrica kulture i medija.

Tim povodom održan je i prigodan umjetnički program:

dramski nastup imali su Maja Posavec i Lav Novosel,
glazbeni nastup imali su Lela Kaplowitz i Petar Čulibrk.

Moderatorica programa svečanog obilježavanja 60. obljetnice djelovanja HZSU-a bila je Lana Gojak Bajt.

Iako su samostalni umjetnici ostvarivali svoja prava od 1947. godine, službeno je 1965. godine utemeljena udruga profesionalnih samostalnih umjetnika pod nazivom Zajednica umjetnika Hrvatske, sa

zadaćom poticanja i promicanja kulturno-umjetničkog stvaralaštva i javnog djelovanja, uz ostvarivanje i zastupanje zajedničkih interesa samostalnih umjetnika te zaštitu njihovih prava u obavljanju profesionalne samostalne umjetničke djelatnosti.

Zajednica umjetnika Hrvatske 1996. godine službeno je promijenila svoj naziv u Hrvatska zajednica samostalnih umjetnika. Tijekom postojanja ZUH-a, a sada HZSU-a, brojni ugledni umjetnici dali su svojim profesionalnim radom i ugledom značajan doprinos širenju kulture i umjetnosti u Republici Hrvatskoj i inozemstvu.

- **Ugovor o zakupu poslovnog prostora HZSU-a**

Ugovor o zakupu poslovnog prostora HZSU-a, sa zakupodavcem Maticom hrvatskom, bio je sklopljen na određeno vrijeme, odnosno do 1. travnja 2025. Nakon niza održanih sastanaka upravitelja HZSU-a, Alena Ačkara, s predstavnicima Matice hrvatske i Ministarstva kulture i medija te nakon zatražene i dobivene prethodne suglasnosti Ministarstva kulture i medija, HZSU, kao zakupnik, sklopio je s Maticom hrvatskom, kao zakupodavcem novi Ugovor o zakupu poslovnog prostora na vrijeme od četiri godine, odnosno na razdoblje od 1. travnja 2025. do 1. travnja 2029., čime je osiguran kontinuitet obavljanja djelatnosti HZSU-a u sadašnjem prostoru na adresi Trg Josipa Jurja Strossmayera 4, II. kat, Zagreb.

- **Izrađena i objavljena nova internetska stranica HZSU-a: *hzu.hr***

S obzirom na to da je internetska stranica HZSU-a bila napravljena u eZ Publish (PHP CMSu) tehnologiji koja je zastarjela i više nije podržana te da iz navedenih razloga nije udovoljavala tekućim zahtjevima i budućim potrebama HZSU-a, odnosno nije se mogla održavati u navedenoj tehnologiji, izrađena je i objavljena nova internetska stranica HZSU-a: *hzu.hr*, koja odgovara tekućim zahtjevima i budućim potrebama HZSU-a.

Izrađena je i nova Baza podataka samostalnih umjetnika HZSU-a, koja je također neophodna za obavljanje redovne djelatnosti HZSU-a kao udruge te javnopravnog tijela kojemu su prenijete javne ovlasti od ministarstva nadležnog za poslove kulture u povjerenim poslovima državne uprave. Ista je povezana sa strukturom nove internetske stranice HZSU-a, čime je napravljen značajan tehnološki napredak.

Na kraju ovoga Izvješća želio bih naglasiti da Upravni odbor HZSU-a te Stručna služba HZSU-a kontinuirano rade na poboljšavanju uvjeta za obavljanje profesionalne samostalne umjetničke djelatnosti, a najviše na očuvanju i unapređenju statusa profesionalnog samostalnog umjetnika.

Na temelju članka 24. Zakona o pravima samostalnih umjetnika i poticanju kulturnog i umjetničkog stvaralaštva, prema Ugovoru o obavljanju stručnih i administrativnih poslova za Stručno povjerenstvo za priznavanje prava samostalnih umjetnika, na HZSU su prenesene javne ovlasti temeljem kojih obavlja stručne i administrativne poslove u upravnom postupku po zahtjevima samostalnih umjetnika i poslove vezane uz rad Stručnih povjerenstava za priznavanje prava samostalnih umjetnika.

Stručna služba HZSU-a obavlja i poslove u skladu s odredbama Zakona o udrugama, poslove za tijela upravljanja HZSU-a i administrativne poslove predviđene Statutom HZSU-a.

Detaljan opis poslova Stručne službe HZSU-a naveden je u Godišnjem programu rada HZSU-a, koji ste, zajedno s ostalim radnim materijalima, dobili uz Poziv na Skupštinu.

Stručna služba HZSU-a svakodnevno stoji na raspolaganju članovima osobno u prostorijama HZSU-a, telefonskim putem ili putem elektroničke pošte, pri čemu kvalitetno i profesionalno obavlja povjerene poslove i važan je oslonac samostalnim umjetnicima.